

Metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Metsaseaduse (edaspidi *MS*) muutmise seaduse eelnõu on algatatud nii vajadusest ajakohastada metsanduse õiguslikud põhimõtted elurikkuse hoidmiseks, puu- ja põõsaistandike (edaspidi *istandikud*) käsitlemisel, luua tehtud raiete teavitamise kohustus kui ka teha kiireloomulisemaid muudatusi. Samas leiavad käsitlust ka muudatused, et korrastada selle valdkonna riigisisene õigus.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Metsaseaduse muudatused valmistasid ette Kliimaministeeriumi metsaosakonna juhataja Meelis Seedre (meelis.seedre@kliimaministeerium.ee), metsaosakonna nõunikud Leno Kuura (tehnilised muudatused, metsakorraldus, metsateatis; leno.kuura@kliimaministeerium.ee), Maret Parv (püsimetsandus, raadamine; maret.parv@kliimaministeerium.ee) ja Rauno Reinberg (puu- ja põõsaistandikud; rauno.reinberg@kliimaministeerium.ee), metsaosakonna peaspetsialistid Epp Kikas (puu- ja põõsaistandikud; epp.kikas@kliimaministeerium.ee) ja Arvi Toss (püsimetsandus, raadamine; arvi.toss@kliimaministeerium.ee), kliimaministri teadusnõunik Aveliina Helm (aveliina.helm@kliimaministeerium.ee), Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri metsaosakondade spetsialistid, Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Marko Lelov (õigusanalüüs; marko.lelov@kliimaministeerium.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu ja seletuskirja Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu metsanduse arengukava ja metsateatise alusel tehtava raie teavitust käsitlev osa on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2023–2027¹ punktidega 5.2.2 ja 5.2.5.

Eelnõukohase seadusega muudetakse metsaseaduse redaktsiooni RT I, 05.01.2024, 4.

Eelnõukohase seaduse vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthääle enamust.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõus sätestatud muudatused tehakse eesmärgiga ühtlustada riiklike arengukavade koostamise põhimõtted ning ajakohastada metsaseaduse raieid ja metsakorraldust reguleerivad sätted. Korrastatakse metsaseadust, et edendada puu- ja põõsaistandike rajamist ning püsimetsandust ja elurikkuse kaitset (poollooduslike koosluste puhul saab teha kujundusraiet ka väljaspool kaitseala). Riigimetsa Majandamise Keskust (edaspidi *RMK*) ja Kaitseministeeriumi puudutavate muudatuste eesmärk on vähendada bürokraatiat. Uue põhimõttena lisatakse kohustus teavitada metsateatise alusel tehtud töödest või nende tegemata jätmisest.

---

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/320052023002?leiaKehtiv>.

Tegemist on kiireloomuliste või väikese mõjuga muudatustega.

Arvestades Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkte 1 ja 5, ei koostatud enne seaduseelnõu ja seletuskirja väljatöötamist eelnõu vajaduse kooskõlastamiseks ja õiguslike valikute selgitamiseks väljatöötamiskavatsust.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane seadus koosneb kahest paragrahvist. Esimeses paragrahvis käsitletakse metsaseaduse muudatusi.

Punktiga 1 täiendatakse metsaseaduse eesmärki § 2 lõikes 2 tingituna vajadusest muutunud ja kiirelt muutuvate kliimaoludega arvestamiseks, kliimamuutuste ja nende mõjude leevendamiseks ja metsade kliimamuutustega kohanemiseks, mida varasemalt ei ole osatud seadusloomes ette näha ega arvesse võtta.

Punktiga 2 täpsustatakse metsa definitsiooni § 3 lõikes 1. Mets on terviklik ökosüsteem, mille lahutamatuks osaks on ka teised liigirühmad (bakterid, seened jm), mitte ainult loomastik ja taimestik. Seetõttu on asjakohane kasutada nende asemel mõistet „elustik“, mis hõlmab laiemalt metsadega seotud ja neile iseloomulikke elustikurühmasid ja liike.

Punktiga 3 jäetakse metsamaaks mitteloetavate alade nimekirjast välja istandikud. Seda sel põhjusel, et kehtiva regulatsiooni järgi on võimalik arvestada istandikud metsamaaks, kui sellel kasvab puittaimestik, mis vastab metsaseaduse § 3 lõike 2 punktile 2. Samuti on teatud aja möödudes need alad keskkonnaministri 20.12.2013 a määruse nr 76 „Topograafiliste andmete hõive kord ja üldist tähtsust omavad topograafilised nähtused“ § 27 lg 4 ja § 29 lg 2 p 1 alusel kaardistatud Eesti topograafia andmekogus (ETAK) metsana ning kantakse metsamaa kõlvikuna maakatastri kõlvikukaardile, mistõttu loetakse istandikud vastavalt metsaseaduse § 3 lõike 2 punkti 1 alusel metsamaaks. Seetõttu puudub kehtiva metsaseaduse (§ 3 lg-te 3 ja 4) järgi võimalus, et alasid käsitletaks kuni raieni istandikena. ETAK-i andmete uuendamine toimub aeropildistamise ja aerolaserskaneerimise (ALS) alusel (laiatarbe sõnakasutuses *lidarandmed*) automaatkandena maakatastris (minu.kataster.ee). ETAK-il puudub menetluskeskkond ning praegune andmehõive metoodika ei võimalda lidarandmete põhjal eristada istandiku alasid metsast. Metsaregistris registreeritud istandike (vt p 4 ja 5) käsitlemine metsamaana võimaldab vältida ülemäärast bürokraatiat ning loob õigusselguse. Istandik on oma olemuselt mets ja seetõttu on mõistlik arvata need alad metsamaa hulka. Samuti arvestatakse istandikud rahvusvahelise määratluse järgi metsamaaks².

Punktiga 4 täpsustatakse § 3 lõikes 4 istandike määratlust. Muudetakse tingimusi, mis puudutavad puude ja põõsaste paiknemisel regulaarset seadut ja ühevanuselisena majandamist, kuna senine määratlus ei õigusta ennast, sest erinevad puuliigid uuenevad tihti looduslikult ja sel juhul ei saa istandike puhul rääkida regulaarsest seadust või ühevanuselisena majandamisest. Näiteks hübriidhaavikud paljunevad hästi juurevõsudest, kased seemnetest jne.

Muudatused on tingitud vajadusest reguleerida istandike kasvatamist täpsemalt ja paindlikumalt, et nt sihitud kvaliteedi või omadustega puidu tootmise eesmärgil oleks võimalik rajada istandikke nii, et tulevikus ei kohalduks metsaseaduse piirangud nende majandamisele.

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1115, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010 artikkel 2 punkt 11.

Mõiste „intensiivne kasvatamine“ tähendab, et puid kasvatatakse vaid puidutoodangule suunatult, metsa uuendatakse peamiselt kultiveerides või istutades ja metsa hooldatakse nende eesmärkide saavutamiseks õigeaegsete ning puidu kvaliteeti parandavate harvendusraietega, kasutades ka metsamaaparanduse jm võtteid (puutuhk ning orgaanilised väetised, püstitaasimine jm).

Puude ja põõsaste kasvatamisel rakendatakse spetsiaalseid meetodeid ja tehnoloogiaid kogu puistu eluea vältel, et saavutada nende kiirem kasv. Maksimaalse toodangu saavutamiseks valitakse puuliigi põhjal optimaalne istutustihedus. Vajaduse korral kasutatakse puuliigi ja kasvukoha mullastiku järgi puutuhka või orgaanilisi väetisi arvestusega, et keskkonnaohutuse tagamiseks kasutatav kogus kindlal kasvukohal ei ületa väetamist käsitlevates õigusaktides esitatud väärtuseid ning regulatsioone.

Istandikuna registreerimiseks tuleb maa-ala registreerida metsaressursi arvestuse riiklikus registris (edaspidi *metsaregister*). Muudatuse põhjal on vaja täiendada keskkonnaministri 28.08.2017 määruse nr 32 „Metsaressursi arvestuse riikliku registri põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 32*) 2., 3. ja 6. peatükki. Istandike kasvualade algandmed saab esitada metsakorraldaja tunnistusega isik (edaspidi *metsakorraldaja*).

Istandike reguleerimise on ministeerium ette näinud juba eraldiseisvana „Metsanduse arengukavas aastani 2030“ ja selle eesmärk on luua õigusraamistik istandike ja lühikese raieringiga puistute kasvatamise reguleerimiseks.

Tehtavate muudatuste eesmärk on edendada metsanduse jätkusuutlikkust ja keskkonnahoidlikku maakasutust.

IT-süsteemide arenduskuludeks on hinnatud ligikaudu 200 000 eurot.

Punktiga 5 täiendatakse § 3 lõigetega 5-9 milles määratakse, milliseid liike lubatakse istandikes kasvatada, milliseid alasid saab kanda metsaregistrisse istandikuna ning sätestatakse volitusnorm istandike registreerimise, rajamise ja majandamise korra kehtestamiseks.

Samuti täiendatakse seadust võimalusega rajada istandikud metsamaale. Väljaspool turvasmuldasid, lammimuldasid ja rannikumuldasid paiknevate hall-lepikute asemel istandike rajamisel on aluseks metsaregistri kehtivad inventeerimisandmed. SMI andmetel on selliseid alasid kokku ca 218 000 ha, ent arvestust täpsustatakse seaduse jõustumisel.

Metsamaale istandike rajamisega soodustatakse hall-lepikute asemel kvaliteetsema puidu kasvatamist ning ühtlasi suurendatakse süsiniku sidumist nendel aladel. Hall-lepal puuduvad puitenergiale alternatiivsed kasutusala Eestis, sest ei ole tehnoloogiat, et toota kestvustooteid, mis talletaksid süsinikku pikema aja kestel.

Eesmärk on luua istandikes optimaalsed kasvutingimused, mis võimaldavad puudel kiiremini kasvada ja suurendada metsamajanduslikku toodangut. Kui hall-lepikud ei ole maaomanikule majanduslikult tulusad, on võimalik neid istandikega asendades suurendada tulu ja soodustada maaressursi paremat kasutust. Kasvukohale sobivate liikide valimine ning sobiv istutustihedus soodustab metsa tootlikkust ning soodustab maastike mitmekesisust ja metsade jätkusuutlikku kasutust.

Lõikega 6 määratakse täiendavad tingimused, milliseid maa-alasid saab kanda metsaregistrisse istandikuna lisaks hall-lepikutele. Istandike rajamine ja hooldus on võrreldes muu metsamaa kasutusega või väljaspool intensiivset põllumajandusmaad asuvate alade kasutusega intensiivsem ja rohkem ümbritsevat keskkonda muutev tegevus, mille pikemaajaliste mõjude

kohta Eestis ei ole piisavalt teadmisi. Toidujulgeoleku tagamiseks ei ole lubatud istandikke rajada aktiivses kasutuses olevale põllumaale, mistõttu on määratud tingimus, et maa-ala kohta ei ole viimase viie aasta jooksul makstud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel toetust (lg 6 p 1). Metsastamise investeeringutoetusega (põllumaade metsastamine) rajatud metsa ei saa käsitleda istandikuna, kuna toetuse andmise eesmärk oli soodustada metsade säästlikku majandamist ja aidata kaasa maastiku mitmekesisuse kujundamisele ning kvaliteetse puidutoodangu saamisele (lg 6 p 2). Metsastamist toetati läbi Euroopa Liidu toetusmeetmete Eesti maaelu arengukava 2004-2006 raames ning kaitsemetsa rajamise toetus põllumajandusmaale Eesti maaelu arengukava 2007–2013 raames. Riigisisese toetusena maksti toetust metsastamisele SA Erametsakeskuse poolt rahastatava meetmena.

Poollooduslikele kooslustele ei ole lubatud rajada istandikke, sest nende koosluste soodsa seisundi saavutamiseks on vaja tänaseks säilinud alasid hoida avatuna ning soosida elurikkust edendavat majandamist (lg 6 p 3). Samuti ei või istandikke rajada Eesti looduse infosüsteemi kantud I ja II kategooria kaitsealuste liikide leiukohtadesse (lg 6 p 4).

Lõige 6 punktiga 5 välistatakse maa-alad, mis on LKS § 4 kaitstavad loodusobjektid, välja arvatud kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid, sest kaitstavate loodusobjektide eesmärk on säilitada sealseid ökosüsteeme ja maastikke.

Kiirekasvulised istandikud ja nende rajamiseks ja hoolduseks vajalikud tegevused võivad mõjutada veerežiimi ja muldade seisundit, eriti just soomuldade puhul. Väetamine võib suurendada lämmastikukoormust ja mõjutada veekvaliteeti ning veekogude seisundit. Seetõttu on eelnõukohaselt piiratud istandike rajamine nii metsamaal kui ka mittemetsamaal väljaspool soomuldasiid (turvasmullad, lammimullad) ja rannikumuldasiid paiknevate aladega (paragrahv 3 lg 5; lg 6 p 6). Väheste teadmiste tõttu istandike pikemaajalisest keskkonnamõjust nii istandiku alale kui ka ümbritsevale maastikule ei ole võimalik ka nende rajamine ammendatud turbakarjääridesse.

Paragrahv 3 lõige 7 seab istandikes kasvatatavate puuliikide nimekirja. Kasvatada lubatud liikide nimekiri on vajalik, lähtudes ettevaatusprintsipist ja võimalikust ohust loodusele, et ei kultiveeritaks invasiivseid ega vähemtuntud liike. Kasvatada on lubatud kõiki Eestis looduslikult kasvavaid puuliike. Võõrpuuliikide kasvatamisel tuleb lähtuda keskkonnaministri 4. detsembri 2006. a määruse nr 69 „Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu“ §-s 1 esitatud loetelust. Tingimus „lubatud kasvatada muudes õigusaktides sätestatud piiranguid arvestades“ tähendab, et maa omanik, valides istandike rajamiseks kasvukohta ning hiljem intensiivsemaid kasvatamismeetodeid, tutvub kõigepealt õigusaktides tema tegevusalale sätestatud piirangutega. Istandike väetamine mineraalväetistega on keelatud, sest puuduvad piisavad uuringud Eesti oludes, mis kinnitaksid selle ohutust elurikkusele ja veekeskkonnale.

Istandike registreerimise metsaregistris, rajamise ja majandamise korra kehtestab minister määrusega. Määruses kirjeldatakse alused, millised toimingud tuleb teha, et alasid metsaregistrisse istandikuna kanda, millised on tingimused rajamisele ning majandamisele. Metsaseaduse ja metsa majandamise eeskirja nõudeid istandike puhul ei rakendata. Kaardikiht istandike registreerimiseks luuakse metsaregistri juurde ning andmete kandmiseks kihile esitab metsakorraldaja Keskkonnaagentuurile istandiku registreerimiseks vajalikud algandmed (ala piirid ja vajadusel lisadokumendid, et istandik vastab punktis 5 kirjeldatule).

Punktidega 6 ja 7 muudetakse § 4 lõikega 1 seaduse kohaldamise sätet tulenevalt punkti 2 muudatustest, millega täpsustatakse metsa mõistet, ja istandikega seotud sätteid (vt p-d 3-5).

Punkti 8 muudatus on seotud punktis 11 toodud muudatusega.

Punktiga 9 lisatakse § 6 lõikele 1 punkt 8, millega täiendatakse riigi ülesannete loetelu metsanduses, kuna metsanduse roll kasvab aina enam kliimamuutuste leevendamisel ja kohanemisel.

Punktiga 10 antakse Vabariigi Valitusele võimalus muuta uuendusraie pindala kui ilmnevad asjaolud mida uuendusraie pindala kehtestamisel teada ei olnud ja tekib vastuolo § 2 lõikes 2 seatud eesmärkide või muude riigipoolsete kohustustega.

Sekkumise võimalus on ka juhul, kui selguvad asjaolud, mis takistavad säästva metsamajandamise tagamist, sh näiteks kliimamuutuste leevendamist ja muutustega kohanemist või raiega majandusmetsadega juurdekasvu piiresse jäämist. Uuendusraiate pindala muutmise vajaduse võib tekitada ka olukord, kui selgub, et erinevatel (sh ootamatutel) asjaoludel ei ole seatud ulatusega riigil võimalik täita teiste seaduste või rahvusvaheliste kohustustega võetud eesmärgid.

Vastavalt koalitsioonilepingule (p 5.2.1), metsade jätkusuutliku majandamise põhimõtetele on sihiks raieaht mille puhul raied ei ületa pikemas vaates majandusmetsade netojuurdekasvu, metsade tagavara raie tagajärjel ei kahane ning kohalikule metsa- ja puidutööstusele on tagatud tooraine stabiilne pakkumine. Metsade majandamine peab toetama maakasutussektori kasvuhoonegaaside sidumist.

Punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks § 7, milles on sätestatud kohustus koostada metsanduse arengukava kümneks aastaks. Arvestades metsanduse pikka vaadet, on kümneaastane arengukava valdkonnale liialt lühike perspektiiv, mistõttu on mõistlik loobuda sellisest kohustusest. Samuti on metsanduse arengukava koostamise kohustuse puhul tegemist erandiga riiklike strateegiliste dokumentide koostamise põhimõtetest ning et ühtlustada riigi planeerimisprotsessi, on mõistlik loobuda vaid ühele valdkonnale keskenduva arengukava koostamisest. Selleks, et riiklikul tasandil otsustada jätkusuutliku metsamajanduse põhimõtted ja valdkonna pikk vaade, uuendatakse 11.06.1997 aastal Riigikogus vastu võetud Eesti metsapoliitika põhimõtteid, sealhulgas saab kaaluda sihi seadmist majandusmetsade tagavara säilitamisele pikas perspektiivis.

Tegemist on kiireloomulise muudatusega, sest vastasel juhul on vaja hakata koostama MAK2040 juba aastal 2025.

Punktiga 12 täiendatakse § 9 lõikes 1 metsaregistris peetavate alade nimekirja. Edaspidi registreeritakse metsaregistris lisaks metsa kohta käivatele andmetele ka istandike asukohta ning pindala info. Samasse registrisse luuakse võimalus püsimetsana majandatavate puistute märkimiseks. Vt p 15 (püsimetsa sätted).

Punktiga 13 täiendatakse metsaseaduse 2. peatükki §-ga 10¹, millega reguleeritakse metsandusala teadus- ja arendustegevuse (edaspidi *TA-tegevus*) tegemist juhul, kui on põhjendatud vajadus kalduda kõrvale metsaseaduses sätestatust. TA-tegevuse läbiviimisesse peab olema hõlmatud teadus- ja arendusasutus Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses. Kui TA-tegevuseks on vajalik katsetada erinevaid metsamajanduslikke või muid võtteid, mis erinevad metsaseaduses metsa majandamise kohta sätestatud tingimustest, tuleb uuritava ala kohta esitada teadus- ja arendusasutusele Keskkonnaametile taotlus erisuse rakendamiseks. Taotlus sisaldab töö eesmärgi kirjeldust, erisuse rakendamise põhjendust, planeeritavate tegevuste kirjeldamist ja töö läbiviimise metoodikat, TA-tegevuste algus- ja lõppkuupäeva ning uuritavate alade täpseid asukohti. Laiemad erisused TA-tegevuseks on

võimalik sätestada ka metsa majandamise eeskirjaga. Lähenemine annab võimaluse erasektoril TA-tegevuseks lihtsamalt investeringuid teha, mis on üks riigiüleseid eesmärke „Eesti 2035“ kohaselt.

Põhjendatud juhtudel on Keskkonnaametil õigus taotluses kirjeldatud tegevusteks loa andmisest keelduda. Eelkõige siis, kui taotlusest ei selgu töö tegemise eesmärk, erisuste rakendamine ei ole põhjendatud või on põhjendatud kahtlus, et taotluses kirjeldatud aja või meetodikaga ei ole võimalik töö eesmärke saavutada.

Punktiga 14 muudetakse § 11 lõikes 4¹ metsakorralduse põhimõtet. Edaspidi on võimalik esitada metsa inventeerimisandmeid ka eraldise kaupa, mitte kogu katastri või majandamisüksuse kaupa.

Eraldis on üksus, mida majandatakse ühtse tervikuna. RMK kasutab metsakorralduses eraldisepõhist metsakorraldust ja õigusselguse huvides peab see võimalus laienema erasektorile samuti. Loobudes metsa inventeerimisest katastri- või majandusüksuse kaupa, on metsaomanikel võimalik järjepidevalt oma metsa andmeid uuendada ning vähendada samas metsakorraldusega seotud kulusi. Keskkonnaametil võib eraldisepõhisele inventeerimisele üleminek koormust vähendada, eriti metsauuendusekspertiiside välitööde arvelt. Järelevalvet on samuti seeläbi võimalik efektiivsemaks muuta, sest info raiutud metsaeraldiste kohta jõuab metsaregistrisse kiiremini kui uued inventeerimisandmed praeguse korra järgi.

Metsa korraldamine katastri- või majandamisüksuse kaupa ei anna paraku piisavalt täpset ülevaadet Eesti metsaressursist ja selle seisundist, sest ligikaudu 23% erametsade inventeerimisandmetest on vanemad kui kümme aastat ning inventeerimisandmeteta katastriüksusi on ligikaudu 11%. Selle on tinginud asjaolu, et metsakorraldus on kohustuslik eeldus ja teatud tingimustel (MS § 11 lg 4²) ainult metsade majandamiseks, mistõttu ei saa nõuda metsaomanikelt, et nad oma katastriüksustele inventeerimise telliksid. Kehtiva korra kohaselt ei uuendata erametsa andmeid metsaregistris pärast raieid või muid tehtud töid (nt istutamine, valgustusraie), mistõttu on metsaregistri andmestik küllaltki staatiline. Et metsaregistri andmed oleksid ajakohasemad, loob riik võimaluse esitada uued inventeerimisandmed eraldise põhjal.

Üleriigilise metsastatistika puhuks inventeeritakse metsa statistilise valikmeetodiga ning sellega on tagatud ülevaade metsaressursist tervikuna.

Samas sättes on sätestatud inventeerimisandmete kehtivus, et see oleks kooskõlas tegelikkusega. Tegemist on tehnilise muudatusega, mis on seotud erinevate planeeringutega (taristu, riigikaitse jms), mille käigus muudetakse maa (metsamaa) sihtotstarvet ja mitte alati kogu metsaeraldise ulatuses. Seetõttu on tarvis lubada äralõigete puhul kanda registrisse inventeerimisandmeid, mis on vanemad kui üks aasta, kui muudetakse ainult kaardiandmeid. Samas on see seotud ka eraldisepõhisele metsakorraldusele üleminekuga, sest raiepiirid võivad erineda esialgu määratud eraldise piiridest (nt ei raiuta kogu eraldist).

Oluline on aga otsustada ruumiandmete muutmisel pindala muutuse maksimaalne piir, sest metsas ei ole ühegi eraldise kogu pind ühesugune ning äralõige võib moonutada alles jääva eraldise kirjeldust. Eraldise pindala muutmisest on 10% määraks valitud seetõttu, et üldjuhul metsa korraldamise juhendi järgi lubatavad veapiirid on 10% ning kontrollsüsteemi arendada on lihtsam kui arvutada eraldise piiripunktide asukoha erinevust.

Uus lähenemine hoiab kokku riigi kulusid, kuna ei ole vaja muuta andmeid metsa olemi kohta, vaid ainult eraldise pindala/kuju ja seetõttu ei tule Keskkonnaagentuuril teha välitöid, et kontrollida eraldise kirjelduse vastavust looduses. Seetõttu on tarvis täpsustada ka inventeerimisandmete kehtivuse algusaega, et ei saaks samu, esialgsete välitöödega kogutud

andmeid lõputult esitada. Praegu kehtivad inventeerimisandmed kümme aastat alates registrisse kandmisest, kuid planeeritava muudatuse järgi hakkab kümneaastane ajaarvestus inventeerimisandmete välitööde tegemise kuupäevast.

Säte sõnastatakse ümber nii, et ruumiandmete muutmisel võib lubada registrisse kanda välitööde andmeid, mis on kogutud viimase inventeerimisega, ning inventeerimisandmed kehtivad kümme aastat inventeerimise kuupäevast arvates.

Mõju on väike, sest muudatus ei lisa asutustele ega erasektorile koormust. Metsaregistri arenduskulu on suurusjärgus 10 000 eurot.

Punktiga 15 täiendatakse seaduse 4. peatükki §-ga 23², milles täpsustatakse püsिमetsanduse mõistet ja seatakse tingimused metsa majandamiseks püsिमetsana. Lisaks sätestatakse tingimused, mille alusel on võimalik püsिमetsana majandamisest loobuda.

Püsिमets on selline mets, kus on igas vanuses puid, sealhulgas vanu puid ja puudetukkasid, puudub puistu selgelt määratav vanus ning maa-ala on püsivalt kaetud metsaga. Puistu uueneb eelistatult loodusliku uuenduse teel, kuid vajadusel kombineerides istutust või külvi. Püsिमetsa kujundatakse ja hooldatakse valikraiega. Püsिमetsana majandamine (*continuous cover forestry*) on Euroopas ja ka põhjamaades laiemalt levima hakkav majandamisviis, mis pakub alternatiivi traditsioonilisele lageraiepõhisele metsamajandamisele. Kuna maa-ala on püsivalt kaetud metsaga, on sellel majandamisviisil ökoloogilisi ja keskkonnavalaseid aga ka sotsiaalseid eeliseid: metsade sidususe hoidmine, stabiilsem mikrokliima, soodsam mõju metsaelustikule, suurem esteetiline atraktiivsus ja sobivus rekreatiivseteks tegevusteks. Teadustöodes tuuakse välja püsिमetsanduse sobivust just väikemetsaomanikele, kuna püsिमetsana majandamine tagab pidevama ja stabiilsema sissetuleku tänu varasemale harvendamisele ja võimalusele sagedamini puidumüügist tulu saada võrreldes lageraiepõhise majandamisega.

Püsिमetsanduse edukaks rakendamiseks ja laiemaks levikuks asjakohane koguda lisateadmisi ja jagada saadud kogemusi optimaalseimate püsिमetsanduse võtete kohta erinevates kasvukohatüüpides ja eri keskkonnatingimuste puhul. Eesti tingimustes on välja toodud (Hardi Tullus, 2019, MAK juhtkogu ülevaade), et kõige paremad võimalused valikraiete abil püsिमetsana majandamiseks on juba olemasolevates erivanuselistes ja mitmerindelistes metsades, talumetsades ja väikemetsaomanikel, teede ja ehitistega liigestatud metsades, kaitse- ja hoiufunktsiooniga metsades (kodumetsades), ranniku-männikutes, loo-aladel ja metsastunud puisniitudel ning hall-lepikutes.

Esimese sammuna püsिमetsanduse poole liikumisel on puistus vaja välja kasvatada vähemalt kolme põlvkonna puud (vanuse erinevus iga põlvkonna vahel 20–40 a). Ühevanuselisel majandamiselt püsिमetsandusele üleminek võtab aastakümneid. Puistu ühevanuselise struktuuri kujundamiseks erivanuseliseks ja mitmekesiseks puistuks võib püsिमetsana majandamist alustada puude seemnekandvuse ea saavutamisel ning ei pea ootama metsaseaduse järgset raievanuse saavutamist. Selleks, et saaks toimuda looduslik uuenemine ja seemnelevi, peavad vähemalt seemnekandvuseas puud olema püsिमetsadesse raiutavate häilude vahetus läheduses. Püsिमetsas peavad säilikpuud ja säilikpuude tukad moodustama vähemalt 10% püsिमetsana majandatava ala pindalast ning need jäävad metsa alaliseks. Säilikpuudena ja säilikpuude tukadena eelistada puid esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega nagu põlemisjälgedele, õõnsustele, tuuleluudade või suurte okstega puid. Metsastunud puisniitudel, rannikumännikutes jt varasemalt (pool)avatud aladele kujunenud puistutes tuleb säilikpuudena säilitada lagedamal kasvanud puude tunnustega vanad puud ja nende ümbrus.

Peamine takistus kehtiva korra järgi püsिमetsana majandamiseks on metsaseaduses detailsed sätted valikraie raievanusele ja raiejärgsele puistu tihedusele. Seetõttu puudutavadki

püsimeetsana majandamisel olulisemad muudatused valikraieie tingimusi (vt p 18), sealhulgas loobumine kohustusest alal metsa uuendada, et toimima hakkaks looduslik uuendus (vt p 15).

Metsaregistrisse luuakse võimalus metsaomanikule märkida inventeerimisandmetes eraldi või eraldised, mida ta soovib majandada püsimeetsana. Kui eraldi on märgitud metsaregistris püsimeetsana, majandatakse seda nende tingimuste kohaselt, mis on püsimeetsana majandamiseks kehtestatud ning majandada saab vaid valikraieieie.

Püsimeetsana majandamine võimaldab teatavaid erisusi võrreldes tavametsa majandamisega, näiteks võimalus alustada metsa uuendamiseks valikraieieie varem. Vältimaks olukorda, kus registreeritakse mõni metsaosa püsimeetsana majandamiseks eesmärgiga ja teha seal enne raievanuse saavutamist raie ning seejärel püsimeetsandusest loobutakse, on vajalik seada ka püsimeetsana majandamisele ajaline kohustus. Püsimeetsana majandamisest saab loobuda minimaalselt 40 aasta pärast püsimeetsa registrisse arvamiseist. Samuti tuleb vältida olukorda, kus valikraieieie kujundatakse metsast harvik, misjärel on võimalik juba teha lageraieie metsakaitseeksperitiisi alusel ning kindlustada, et püsimeetsa saab registrit välja arvata vaid erandjuhtudel, kui eraldisel on ulatuslik looduslikeist teguriteist põhjustatud kahjustus või looduslikud tingimused, mis ei võimalda püsimeetsana majandamist jätkata. Selleks koostab Keskkonnaamet metsakaitseeksperitiisi, kus toob välja põhjendused püsimeetsaregistrist välja arvamiseks. Kui maaomanik on ekslikult märkinud maa-ala püsimeetsana, tuleb kontrollida, kas valikraieie on metsateieist registreeritud. Kui seda ei ole tehtud, siis saab otsust muuta.

Seatakse ka tingimused, millise perioodi jooksul ja millises ulatuses võib püsimeetsas häile raiuda. Kuna püsimeetsa kujundamine võtab aega rohkem kui 30 aastat ning eesmärk on saavutada struktuurilt ja vanuselt mitmekesine puistu, tuleb häilude rajamist ja nende ulatust aias ja ruumis mitmekesistada. Esimese etapina võib seemnekandvuse ea saavutanud puistus 30-aastase perioodi jooksul raiuda häile kuni 30% ulatuses püsimeetsana määratud alast, et tagada loodusliku uuenemise teke puistu erivanuselisuse saavutamiseks.

Metsaregistrisse tehakse arendus, et püsimeetsana majandatavate eraldiste mäрге ei muutuks arhiveerituks uute metsa inventeerimisandmete esitamisel.

Kuna tegemist on vabatahtlikult võetava kohustusega, on mõju väike. Metsaregistri arenduskulu on suurusjärgus 40 000 eurot.

Punktiga 16 täiendatakse § 25 lõiget 2 punktidega 4 ja 5.

Punkti 4 lisamisega sätestatakse, et püsimeetsana majandamisel ei ole metsauuendusvõtete rakendamine kohustuslik, kuna eesmärk on lasta metsal kujuneda võimalikult looduslähedaselt. Punkti 5 lisamisega ei ole kohustuslik rakendada metsauuendamisvõtteid Eesti looduse infosüsteemi kantud poollooduslikeil kooslustel. Kui metsamaal taastatakse poollooduslik kooslus, näiteks puisniit, siis metsa uuendamise kohustuse nõue läheb vastuollu poollooduslikele kooslustele omase struktuuri ja toimimise nõuetega.

Punktiga 17 jäetakse § 28 lõige 4 punktis 4 alles sõna „trassiraie“ ning trassiraiele seatud tingimused sätestatakse uues §-s 31¹ (vt p 26).

Punktiga 18 lisatakse § 28 lõike 4 punktis 6 sätestatud dokumentide loetellu elupaiga tegevuskava, mille alusel on lubatud teha kujundusraieie. Dokumentide loetelu laiendatakse, et vältida juba ühes dokumendis määratud elupaiga ulatuse ja taastamise ning majandamistingimuste korduvat määramist teises dokumendis. Näiteks, kui elupaiga tegevuskava kaudu on määratud kaitstaval loodusobjektile elupaiga ulatus ning tingimused, siis edaspidi ei ole vaja sellele alale teha kaitstava ala kaitsekorralduskava. Kehtiva sätte alusel on vaja igale hoiualale koostada alapõhine kaitsekorralduskava, kuigi sisuline vajadus võis olla kaetud ka elupaigapõhise tegevuskavaga. Samuti lisatakse võimalus eemaldada kujundusraieie

väljaspool kaitstavaid loodusobjekte Eesti looduse infosüsteemi kantud poollooduslikelt kooslustelt puittaimed elupaiga tegevuskava järgi. Eesmärk on anda maaomanikele võimalus taastada infosüsteemis märgitud poollooduslikke kooslusi ka väljaspool kaitstavaid alasid.

Muudatus on kooskõlas ELi raadamismäärusega (Euroopa Komisjoni juhend määruse rakendamiseks, eelnõu) ning poollooduslike koosluste taastamine ei kuulu ELi raadamismääruse järgi raadamise alla. Poollooduslikud kooslused kuuluvad loodusdirektiivi I lisa elupaikade hulka ning nende taastamise ja kaitse kohustus tuleneb rahvusvahelistest looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja taastamist käsitlevatest konventsioonidest.

Punktiga 19 reguleeritakse § 28 lõikes 8 valikraiete tingimusi. Oluline muudatus on see, et valikraiet saab edaspidi teha metsas, mis on määratud metsaregistris püsimeetsaks. Kõrges puistus, mis ei ole registreeritud püsimeetsana, saab teha lage- või turberaie. Kui raietakse üksikpuude või puuderühmadena, kehtib metsa majandamise eeskirjas märgitud rinnaspindala alammäär ja sisse ei arvestata häilusid puistu rinnaspindala mõõtmisel.

Punktiga 20 tunnistatakse kehtetuks § 28 lõige 8², milles kirjeldatakse, mida tähendab püsimeetsana majandamine. Kuna püsimeetsandust käsitlevad sätted on tõstetud eraldi paragrahvi alla, siis on ka püsimeetsanduse definitsioon §-s 23² (käsitletakse punktis 15).

Punktiga 21 jäetakse § 29 lõikest 1 välja tekstiosa, mis puudutab lageraie tegemise aega, sest metsateatise kehtivus on seaduse jõustumisel 24 kuud metsaregistris registreerimisest alates, mis annab võimaluse raie tegemiseks kaks aastat. Ka ei ole teiste raiete puhul eraldi välja toodud perioodi, mis aja jooksul tuleb raied teha, mistõttu ei ole mõistlik seda rakendada ka lageraiete korral.

Punktiga 22 muudetakse säilikuude jätmise nõudeid, et need oleksid rohkem vastavuses teadustöodes leitud tulemustega, mis viitavad vajadusele lageraielankidel säilikuude hulka suurendada, aitaksid kaasa metsamaastike mitmekesisuse tagamisele ning soodustaksid metsaelustikule vajalike tingimuste järjepidevust ja ruumilist katvust. Muudatus on võrreldav juba RMK poolt välja töötatud ja kasutusse võetud praktikaga, kus peamise mõõdikuna kasutatakse säilikuude arvu ning säilikuuid säilitatakse rohkem gruppidega. Säilikuud on esimese rinde elusad puud, mis vastavalt metsa majandamise eeskirjas seatule esindavad erinevate puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puud, eelistatud on kõvalehtpuud, männid ja haavad, samuti eritunnustega nagu põlemisjälgedega, õõnsustega, tuuleluudade või suurte okstega puud. Eelnõukohase muudatusena tuleb igale hektarile jätta vähemalt 15 esimese rinde suuremat elusat puud, kuid tüvepuude kogumahuks mitte vähem kui 10 tihumeetrit.

Säilikuude jätmise korral on soovituslik need võimalusel jätta gruppidega, seejuures jätta parimaks tulemuslikkuseks grupis alles ka teise rinde puud, kuivanud puud, tüükad ja põõsad. Kuna alusmetsa puhastamine tehakse enne raie, on oluline et töö tegijal oleks teada milline grupp puud jäetakse säilikuudeks ja et alusmetsa puhastamine jäetakse grupis tegemata.

Punktiga 23 täiendatakse lõike sõnastust kasvukohatüüpidega milles on lageraie ülempiiriks kaks hektarit. Tegu on kas väga kuivade ja õhukesemullaliste või märgadel soomuldadel asuvate kasvukohatüüpidega. Loometsade (leesikaloo, kastikuloo ja lubikaloo kasvukohatüübid) ning nõmmemetsade sambliku kasvukohatüübi puhul kehtis kahe hektari lageraie ülempiir ka seni, kuna kuivade ja õhukesemullaliste kasvukohtade raiestikel on taasmetsastamine väga keeruline, muld kuivab suvel läbi, temperatuur mulla pinnal võib tõusta väga kõrgele. Rohusoometsades (madaloo ja lodu kasvukohatüübid) ning samblasoometsades (siirdesoo ja raba kasvukohatüüp) kehtis seni lageraielangil viie hektari piirang. Langi suuruse kahe hektariga piiramise eesmärgiks on õrnade soomuldade kaitse, alade parem uuenedamine ja keskkonnatingimuste ja veerežiimi äkilise muutuse mõju vähendamine turvasmuldadele ja

metsade alustaimestikule tingimustes, kus kevadised põuad ja suvised kuumalained on sagenemas. Muudatuse sotsiaalmajanduslik mõju on üsna piiratud, kuna antud kasvukohatüüpide puhul ei ole tegu majanduslikult väga aktiivses kasutuses olevate metsaaladega. Muudatusel ei ole tagasiulatuvat mõju. Muudatus laieneb neile teatistele, mis esitatakse pärast kavandatud muudatuse jõustumist.

Punktidega 24 ja 25 vähendatakse mitme eraldise piires paikneva lageraielangi maksimumpindala seitsmelt hektarilt viiele. Seni kehtinud langi piirang lubab teatud kasvukohatüübist sõltuvate eranditega teha mitme eraldise piires asuvat lageraiet kuni seitsmel hektaril. Muudatusega vähendatakse maksimaalset lageraielangi pindala viiele hektarile ning jäetakse välja erand kasvukohatüüpidele, kus oli lubatud kuni viie hektari suurusel lageraiel. Kaotatakse võimalus raiuda suuremaid kui viiehektarisi lanke, isegi kui need jäävad ühe metsaeraldisse piirsesse.

Muudatus on vajalik, kuna metsandusega seotud rahulolu-uuringud³ on välja toonud, et lageraie ning lageraiealade suured pindalad on üks probleemkohti. Olulisimad riskitegurid lageraielankide suurenemisel ja koondumisel on tormirisk, uuenemisrisk ja ajutine soostumine liigniiskete muldade puhul. Raiestiku suur pindala ja laius (> 200 m) võimendavad ebasobivaid mikrokliimatilisi tingimusi, mis kahjustavad noori puittaimi või takistavad puutaimede teket, ja seeläbi pikendavad ka uuenemisprotsessi. Eriti võimendub see liigniisketes kasvukohtades ning ka väga kuivades kasvukohtades, kus näiteks viimaste aastate põuad on kohati kahjustanud metsauuendust. Eesti hemiboreaalsetes metsades on enamlevinud looduslikeks häiringuteks väikesepinnalised häilud, mida väiksemad lageraielandid võimaldavad metsamajandamisel rohkem jälgendada. Teemale on viidatud ka veel vastu võtmata metsanduse arengukavas, milles on ühe tegevussuunana välja toodud, et metsaraiete ruumilisel planeerimisel välditakse suurte lagedate alade koondumist, et tagada metsaosade suurem sidusus ja metsaliikidele sobivam maastik.

Muudatusel ei ole tagasiulatuvat mõju. See tähendab, et kui seaduse jõustumise ajal on kehtiv metsateatis, mis lubab raiuda mitme eraldisega langil seitse hektarit, siis säilib see õigus kuni loa realiseerimiseni. Muudatus laieneb neile teatistele, mis esitatakse pärast kavandatud muudatuse jõustumist.

Mõju on väike, sest viiest hektarist suuremate eraldiste osakaal vaid 1,6% kõikide majandusmetsas asuvate eraldiste koguarvust. Kõigist piirnevate aladega lageraie metsateatistest moodustavad sellised metsateatised ligikaudu ühe protsendi. 2023 esitati mitme eraldise peale, mis on suuremal alal kui viis hektarit, 544 lageraie metsateatist (lageraiete metsateatise esitatakse aastas keskmiselt 50 000).

Juulis 2024 kehtivate metsateatiste andmetel on keskmine kavandatud raielangi pindala riigimetsas 2,2 ja erametsas 1,4 hektarit.

Punktiga 26 täiendatakse seadust uue sättega, millega viiakse trassiraie mõiste § 28 lõige 4 punktist 4 uude §-i 31¹, et täpsustada millistel juhtudel on trassiraie tegemiseks tarvis lisadokumente. Kuna trassiraie on mingi kindla maa-ala hooldamine, mitte metsakasvatuslik võtte ega ka raadamine, sest tegemist on juba varem raadatud alaga, on tarvis selgemalt määratleda trassiraie tegemise tingimused. Nii on ka võimalik turustada hooldatud aladelt saadavat puitu hõlpsamalt, sest tegemist ei ole raadamisega.

Punktidega 27 ja 28 muudetakse raadamise mõistet § 32 lõikes 1 selliselt, et oleks üheselt aru saada, et raadamine on maa kasutusotstarbe muutumine, millele võib eelneda ka mõni muu

---

³ https://www.envir.ee/sites/default/files/sihtryhmade_ootused_metsanduse_arengukavale.pdf,
<https://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2019/10/Erametsaomanike-uuringu-2019-aruanne.pdf>.

tegevus kui raie, nt on raadamine ka kändude juurimine vm. Raadamise eesmärk on planeeringuga ala lõplik puhastamine puittaimestikust, kui seda varem tehtud ei ole, seda ka istandike puhul. Punkt 28 jõustub 1. jaanuaril 2026. a.

Punktidega 29 ja 30 täpsustatakse § 36 sätteid, mis käsitlevad Kaitseministeeriumile kuuluvat metsamaad, et kiirendada protsesse (loa saamiseks ei ole vaja taotleda Vabariigi Valitsuse luba), vähendada bürokraatiat ja Vabariigi Valitsuse koormust.

Punkti 29 muudatus on tingitud relvaseaduse § 85 lõikes 3¹ sätestatust, mille kohaselt on võimalik asutada harjutusväli planeerimismenetlust läbimata. Sellistel juhtudel on õigus väljaõpetamiseks kasutada riigimetsa Vabariigi Valitsus loal.

Punkti 30 muudetakse, et Kaitseväge saaks oma ülesannete täitmiseks (alalise väljaõppe korraldamiseks) väljaspool harjutusvälja Kaitseministeeriumi valitsemisele kuuluvat riigimetsa kasutada, kui selleks tekib vajadus ja kui sellega ei tekitata metsakahjustusi.

Tegemist on väikese mõjuga muudatustega, mis lihtsustavad ning kiirendavad Kaitseväge ja Kaitseliidu tegevust. Tegemist on maadega, mis kuuluvad Kaitseministeeriumile ning tavaliselt on planeeringud juba kehtestatud. Lisaks on need muudatused, millel on puutumus vaid Kaitseministeeriumi ja Vabariigi Valitsusega.

Punktiga 31 jäetakse § 37 lõike 6 punktist 3 välja sõna „kinnistu“, sest katastriüksuse number on piisav kinnistu, sh selle numbri tuvastamiseks. Mõju on väike, sest muudatus toob kaasa marginaalse arenduskulu IT-süsteemides.

Punktidega 32 ja 33 jäetakse §-st 38 lõikest 1 ja 2 välja müüja kohustus esitada Maksu- ja Tolliametile raieõiguse või metsamaterjali müümise teatis, sest tegemist on dubleeriva aruandmisega. Kuigi raieõiguse või metsamaterjali müüjaid on palju, on tegemist väikese mõjuga muudatusega, ühtlasi vähendatakse muudatusega bürokraatiat, millele on viidanud ka Maksu-ja Tolliamet.

Punktiga 34 täiendatakse § 38 lõigetega 3–5.

Lõike 3 eesmärk on teavitada metsamaterjali müüjat või tema volitatud esindajat, et metsamaterjali turule laskmisel peab järgima EL raadamise määrust, mis võeti vastu 31. mail 2023. EL raadamise määruse järgi ei lase ettevõtjad või füüsilised isikud metsamaterjali turule ega ekspordi neid enne, kui on esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon. Ettevõtjad, kes on artiklis 8 osutatud hoolsuskohustuse täitmise käigus jõudnud järeldusele, et metsamaterjal vastab artiklile 3, teevad pädevatele asutustele kättesaadavaks enne metsamaterjali turule laskmist või eksportimist hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni nimetatud määruse artiklis 33 osutatud infosüsteemi kaudu. Pädev asutus metsamaterjali osas on Keskkonnaamet, kellel on võimalik saada antud infosüsteemi kaudu operatiivset infot juba realiseeritud (hiljuti raiutud või raiutavate) metsateatiste ja sealt turule toodava metsamaterjali kohta. Nimetatud lahendus lähtub andmete ühekordsete esitamise põhimõttest ja seega ei peaks metsaomanik täiendavalt andmeid esitama pädevale asutusele. EL raadamise määruse artikli 16 kohaselt on pädeval asutusel kontrollimise kohustus oma territooriumil, kas liidus asuvad ettevõtjad ja kauplejad täidavad määruse nõudeid.

Lõigetes 4–5 määratakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruses (EL) 2023/1115 sätestatud kohustuste täitmise eest vastutavad pädevad asutused. Nendeks on Keskkonnaamet ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hallatav asutus.

Punktiga 35 täiendatakse § 41 lõiget 1 punktiga 3, kuna punktidega 27 ja 28 täiendatakse raadamise mõistet, et oleks üheselt mõistetav, mida raadamine tähendab ning selleks tegevuseks on tarvis esitada metsateatis ka siis, kui on tegemist ilma metsata metsamaaga või istandikuga.

Punktiga 36 jäetakse § 41 lõikest 4 välja võimalus esitada metsateatis paberil või digitaalselt allkirjastatuna e-kirjaga, et vähendada võltsitud andmete esitamise võimalusi. Samas ei ole tegemist ainulaadse lähenemisega, kui riik võtab dokumente vastu ainult digitaalse lahenduse vahendusel.

Paberil esitatakse ca 2% ning e-kirjaga ca 6% metsateatistest. Aastal 2023 esitas paberil metsateatise 551 isikut ja e-kirjaga 1277 ning suundumus on kahanev. Selleks, et teatise menetleda, on aga tarvis ametnikul metsateatiste blanketil olev info käsitsi sisestada metsaregistrisse. Kogu menetlusprotsess teatise saabumisest kuni väljasaatamiseni on ajakulukas, mistõttu on otstarbekas suunata kogu protsess metsaregistrisse. Metsaomanikul, kel võib tekkida probleeme metsaregistris metsateatise esitamisega, on võimalus pöörduda Keskkonnaameti või metsaühistute poole.

Muudatusega väheneb Keskkonnaameti töökoormus, sest ära jääb andmete sisestamise ning kirjade ja e-kirjade saatmine, kuna andmed edastatakse metsaregistri vahendusel.

Selle muudatusega kaob ka võimalus edastada võltsitud volituste alusel metsateatise, sest volitused tehakse ainult metsaregistris, kuhu saab sisse logida isikut üheselt tuvastataval viisil.

Punktiga 37 jäetakse § 41 lõikest 8¹ välja teine lause: „*Kui metsateatis on esitatud paberil või e-kirjaga, saadab Keskkonnaamet metsateatise esitajale raie registreerimise kohta registriväljavõtte.*“ Edaspidi esitatakse metsateatise ainult metsaregistri kaudu.

Punktiga 38 täpsustatakse § 41 lõikes 13 raieliike, mille puhul saab raie töödega alustada pärast kümne päeva möödumist metsateatise registreerimist metsaregistris, et tagada kaasarääkimise võimalus, kuna tegemist on looduskeskkonnale suurema mõjuga tegevustega. Kehtima hakkav säte tuleks sõnastada selliselt, et mitte piirata raieid, millele Riigikohtu 28.09.2023 haldusasjas 3-21-979 tehtud otsuses ei ole viidanud. Seetõttu on õiglane, kui kümnapäevane nn ooteaeg kohalduks ainult uuendusraiatele ja raadamisele. Muud raied on hooldusraie, trassiraie, valikraie ning kujundusraie, mille puhul ei ole eelnev huvitatud osapoolte kaasamine vajalik, kuna nende mõju metsaökosüsteemile on väiksem, või näiteks kujundusraie puhul on oluline saavutada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärk. Ka metsakaitseekspektiisi alusel tehtavate raie puhul on võimalik raie töödega alustada kohe pärast registreeringut metsaregistris, et oleks võimalik tagada kahjustuse õigeaegne likvideerimine ning peatada nt kuuse-kooreüraski levikut. Sätte jõustumisel arvestatakse suurema mõjuga raie puhul kaasarääkimise võimalustega ja seda mitte ainult rohevõrgustikega aladel.

Punktiga 39 asendatakse § 41 lõikes 13² arv 12 arvuga 24, sest punktis 39 on märgitud metsateatise kehtivusaeg 24 kuud.

Punktiga 40 tunnistatakse kehtetuks § 43 lõige 1¹, mis ei ole enam asjakohane. Kehtiv seadus nõuab, et RMK koostab tema valitseda olevate metsade kohta metskondade või muude majandamisüksuste kaupa vähemalt igaks kümneks aastaks metsamajandamiskava.

Metsa korraldamise juhendi kohaselt peab metsamajandamiskava sisaldama §-s 21 sätestatud nõudeid, nagu tiitellehte, temaatilisi kaarte, metsa takseerikirjeldust jms. Tegelikult peetakse riigimetsas ressursi üle arvestust elektrooniliste andmebaaside alusel. Seega on selline kohustus seaduse tasandil vananenud.

Punktiga 41 lisatakse 2023. aastal tehtud struktuurimuudatuste tõttu § 43 lõikesse 2 Regionaal ja Põllumajandusministeerium ja jäetakse välja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Tegemist on väheste mõjuga muudatusega, mis annab RMK-le ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamise ülesande ja annab õiguse sõlmida asutuste vahelisi kokkuleppeid riigimetsa majandamiseks.

Ministeeriumide valitsemisalade ja pädevuse ümberkorraldamisega alates 01.07.2023 viidi Kliimaministeeriumi valitsemisalas olev Maa-amet Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalasse. Maa-ameti valduses olevat riigimetsa majandas seni RMK ja senist praktikat on vaja jätkata. Seaduses on säte kaitseministri määratud asutusega kokkuleppe sõlmimise kohta. Võimalus sellise kokkuleppe sõlmimiseks peab olema ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ja selle asutustega.

Punktiga 42 tunnistatakse § 43 lõiget 3¹ kehtetuks, sest TA-tegevusi käsitletakse laiemalt peatükis 2 ja seadust täiendatakse uue §-ga 10¹ (vt p 13). Volitusnormi asukohta muudetakse, kuna TA-tegevus ei pruugi toimuda vaid riigimetsas.

Muudatus puudutab kitsast valdkonda, mistõttu on sel väikene mõju.

Punktiga 43 täiendatakse § 43 lõikega 7¹, lisades metsaseadusesse omaniku ootuste arvestamise kohustuse. Valdkonna eest vastutav minister kehtestab omanike ootused ja vajaduse korral muudab neid. Riigivaraseaduse (edaspidi RVS) §-s 88 sätestatakse riigi osalusega äriühingu juhtimise erisused, mille hulgas on ka äriühingule omaniku ootuste kehtestamine. Riigimetsa Majandamise Keskus on riigitulundusasutus. Riigivaraseaduse § 2 lõike 4 kohaselt kohaldatakse riigitulundusasutuse valduses oleva riigivara valitsemisel käesolevat seadust tema kohta eriseaduses sätestatud erisusi arvestades mistõttu on metsaseaduses omaniku ootuste arvestamise kohustuse seadmine igati õigustatud.

Punktiga 44 muudetakse § 45 lõiget 5. Edaspidi määrab valdkonna eest vastutav minister metsa korraldamise juhendi alusel puuliigiti raiepindalad.

Kehtiva seaduse kohaselt määrab minister igal aastal RMK-le järgneva viie aasta optimaalse uuendusraie pindala. Sõna „optimaalne“ on sisult määratlemata subjektiivne õigusmõiste ja tekitab erinevaid tõlgendamisvõimalusi uuendusraiate pindala suuruse määramisel.

Muudatuse eesmärk on vähendada bürokraatiat, sest ka praegu kehtestatakse uuendusraie pindala viieks aastaks, mistõttu ei ole mõtet seda igal aastal uuesti määrata.

Mõju on väike, sest metsa korraldamise juhendist lähtudes arvutatakse arvestuslank kümne aasta kohta, võttes arvesse küpsete ja valmivate puistute olemit. Viie aasta kohta raiemahu kehtestamine annab piisava puhvri õigeaegseks reageerimiseks muutustele metsas.

Punktiga 45 sätestatakse § 45 lõikes 5¹ tingimused, millistel juhtudel võib valdkonna eest vastutav minister muuta uuendusraie pindala, mis on kehtestatud viieks aastaks.

Pindala muutmise vajadus võib olla tingitud küpsete metsade kaitse alla võtmisest. Mingil määral võib selle põhjuseks olla ka raadamiste maht, lähtudes riigi eriplaneeringutest (näiteks riigikaitse valdkond).

Ulatusliku metsakahjustuse puhul on lähenemine paindlik ja mõiste „ulatuslik“ sisustatakse iga kord, kui tuvastatakse suurem metsakahjustus (analoogne hädaolukorraga). Keskkonnaamet või RMK annab teada, et on tekkinud märkimisväärne kahju.

Punktiga 46 tunnistatakse kehtetuks § 45 lõige 6, sest tegemist on ministeeriumi haldusalas oleva asutusega ning seaduse tasandil ei ole tarvis määrata, et ministeerium kooskõlastab oma haldusalas oleva asutusega raiepindalad.

Punktiga 47 vähendatakse § 49 lõikes 3 RMK nõukokku kuuluvate liikmete arvu seniselt üheksalt kaheksale. Selgitus on toodud punktis 48.

Punktiga 48 tunnistatakse kehtetuks § 49 lõike 3 punkt 3, mille kohaselt kuulus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja RMK nõukogu koosseisu, sest ministeeriumide

ülesannete ja struktuuri ümberkorraldamisega on puidu väärindamisega seotud valdkonnad liikunud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist Kliimaministeeriumisse.

Punktiga 49 tunnistatakse kehtetuks § 49 lõike 7 punkt 10, sest nõukogu pädevusest tuleks välja jätta ülesanded, mis ei ole seotud RMK tegevuse planeerimise, juhtimise korraldamise ja järelevalvega juhatuse tegevuse üle (vt § 49 lg 1). Ka avalikus teenistuses on teenistujate palgajuhendi, mille osa on palgaastmestik, kehtestamise pädevus asutuse juhil, mitte Vabariigi Valitsusel või valdkonna eest vastutaval ministril (ATS § 64 lg 4). See lisatakse RMK põhimääruses juhatuse pädevusse.

Punktiga 50 muudetakse § 49 lõike 7 punkte 12 ja 13, mis puudutavad RMK nõukogu pädevusse kuuluvaid tegevusi § 60 lõike 1 (vt p 51) muutmise ning töös väljakujunenud ülesannete tõttu. Tegelikult otsustab juhatuse eraõiguslikes juriidilistes isikutes RMK esindamise ja nendega liitumise. Nõukogu pädevusse jääb uute eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise otsustamine.

Punktiga 51 jäetakse nõukogu pädevusest välja ülesanded, mis ei ole seotud RMK tegevuse planeerimise, juhtimise korraldamise ja järelevalvega juhatuse tegevuse üle (vt § 49 lg 1). Kehtivas seaduses sätestatud vara võõrandamisel hariliku väärtuse alusel otsustuspädevuse jaotamine ei ole põhjendatud. Summad on samad alates 1999. aastast (euro tulekul teisendati kroonid eurodesse). Kehtiva seaduse kohaselt otsustab vara võõrandamise **nõukogu**, kui vara väärtus on 32 000 eurot, väiksema väärtuse puhul juhatuse. Eesmärk on jätta vara võõrandamise ainuotsustajaks RMK juhatuse.

Punktidega 52–54 kehtestatakse juriidilistele isikutele uued trahvimäärad. Metsaseaduse vastutussätted kehtivad muutmata kujul alates seaduse vastuvõtmisest 2006. aastal. Vahepeal on muudetud korduvalt karistusseadustiku § 47 lõiget 2, mis sätestab juriidilise isiku rahatrahvi maksimaalse määra, ning praegu võib kohus või kohtuväline menetleja kohaldada juriidilisele isikule väärteo eest rahatrahvi 100–400 000 eurot.

2021. aastast alates on rikkumiste arv kasvanud.

2021	2022	2023
32	39	52

Kasvule pööramine näitab, et karistused ei ole mõjusad. Suurema mõjuga rikkumised ehk keskkonnakahju põhjustanud rikkumised on võrdlemisi stabiilsel tasemel 2019 - 16, 2020 -18, 2021 - 5, 2022 - 14 ja 2023 - 17. Keskkonnale suurema mõjuga rikkumiste ühtlane tase näitab, et rikkumisega kaasnev karistus pole piisavalt motiveeriv seaduse nõuete täitmiseks. Paljudel juhtudel on rikkumisest saadud puidu tulu suurem rikkumise eest määratavast karistusest.

Praegu kehtivad maksimaalsed rahatrahvimäärad 2000–3200 eurot ei ole 18 aasta jooksul toimunud sissetulekute ja elukalliduse kasvu arvestades enam mõjusad. Karistusõiguse põhimõtte kohaselt ei tohi rikkumine end ära tasuda. Metsa majandamine on reeglina kasumi teenimisele suunatud tegevus, mistõttu võivad praegused karistusmäärad tekitada metsa majandajal kiusatust rikkuda metsaseadusega kehtestatud reegleid, kui rahatrahvi tasumine osutub majanduslikult odavamaks. Seega on otstarbekas tõsta juriidilise isiku karistuse määrad vahemikku 200 000–400 000 eurot.

Praegu kehtivad juriidiliste isikute karistuste piirmäärad ei ole põhjendatud ka seetõttu, et paigast on nihutatud füüsilistele ja juriidilistele isikutele määratavate maksimaalsete karistuste proportsioonid. Füüsilisele ja juriidilisele isikule ettenähtud maksimaalne karistuse määr peaks

omavahel korreleeruma, kuivõrd maksimaalse karistusmäära sätestamisel nii füüsilise kui ka juriidilise isiku puhul peab arvestama nii kaitstavat õigushüve kui ka eri- ning üldpreventiivseid mõjusid.

Maksimummäära tõstmine ei tähenda, et pärast määra tõstmist hakatakse maksimummäära rohkem või kergekäelisemalt määrama. Väärteo eest karistuse määramisel kehtivad samad reeglid, mis kuritegude puhul ning karistuse määramise juhised ja loogika võimaldavad maksimummäära kohaldada vaid juhul, kui esinevad raskendavad asjaolud, puuduvad kergendavad asjaolud ja tegemist on nn saririkkujaga. Praktikas on maksimummäära kasutatud üksikud korrad.

Maksimaalse karistusmäära tõstmine võimaldab kohaldada teo raskusele ja iseloomule vastavat karistust. Kergete rikkumiste korral jäävad karistused endiselt sümboolsetesse summadesse, samas tulu saamise eesmärgil toime pandud teo eest on siis võimalik rakendada karistust, mis on kooskõlas põhimõttega, et rikkumine ei tohi end ära tasuda. Kedagi ei karistata, kui ta ei ole toime pannud rikkumist. Kui isik on toime pannud rikkumise teadmatusest (ettevaatamatus hooletuse vormis), on tema süü väike ja seda on karistuse määramisel võimalik arvesse võtta.

Punktiga 52 tõstetakse § 68 lõikes 2 trahvimäärasid metsa, puude ja põõsaste ebaseadusliku raiumise, hävitamise ning kahjustamise korral. Kirjeldatud rikkumise mõju võib olla väga suur, kuna sätte alla kuulub ka raieõigusega raie ja metsateatiseta raie, mille puhul näiteks olukorras, kus keskkonnakahju puudub (raieküps mets), võib ulatuslikuma raie puhul majanduslik kasu ulatuda sadade tuhandete eurodeni.

Punktiga 53 tõstetakse § 69 lõikes 2 trahvimäärasid raieõiguse ja metsamaterjali üleandmisel ning metsa raieks andmisel seaduslikkuse tõendamise ja selle kontrollimise kohustuse rikkumise eest. Selle sätte alla liigituvad näiteks tehingud varastatud või ebaseaduslikult raiutud metsamaterjaliga, mistõttu on võimalik teenida suurt tulu ka sättes kirjeldatud rikkumistega.

Punktiga 54 tõstetakse § 70 lõikes 2 trahvimäärasid metsa majandamise nõuete rikkumise eest. Võrreldes eelmiste sätetega liigituvad selle sätte alla kergemad rikkumised, mistõttu on põhjendatud siin poole väiksem maksimaalne trahvimäär.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1115, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010 rakendamiseks.

6. Seaduse mõjud

Eelnõukohasel seadusel puudub oluline mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ning oluline sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju.

Mõju valdkond – mõju elu- ja looduskeskkonnale

Mõju kirjeldus

Punktidega 3–5 ei kaasne olulisi mõjusid võrreldes kehtiva korraga. Lisandub võimalus rajada istandikke metsamaale. Istandikes on lubatud kasvatada üksnes neid võõrpuuliike, mis on kehtestatud keskkonnaministri 04.12.2006 määruses nr 69 „Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu“. Seega on looduskeskkonnale mõju sarnane praegusega.

Hõredate puistute ja hall-lepikute asemele istandike rajamine soodustab kehvustoodete tootmiseks vajalike puistute kasvatamist. Selline lähenemine toetab jätkusuutlikku metsandust ning võimaldab metsadel täita mitut ökoloogilist ja majanduslikku ülesannet, sh potentsiaalselt suurendada süsiniku sidumist ja sel viisil leevendada kliimamuutusi. Kasvukohale sobivate liikide valimine ning sobiv istutustihedus suurendab tootlikkust.

Mittemetsamaal istandike rajamise võimaluse loomine võimaldab potentsiaalselt vähendada raiesurvet metsas ning toetada seeläbi metsaelupaikade säilimist.

Istandikel võib olla mõju veekeskkonnale, veerežiimile ja ümbritsevale elustikule intensiivsema maakasutuse tõttu. Väheste teadmiste tõttu pikaajalistest mõjudest ja ka väheste teadmiste tõttu võimalikest rakendatavatest praktikatest istandike kasvatamisel on oluline mitte lubada istandike rajamist looduslikele aladele ning soomuldadega, rannikumuldadega aladele ja ammendunud turbakarjääridele, kus neil võib olla oluline negatiivne mõju elustikule, veele ja mullale.

Püsimetsana majandamine toetab võimalikult looduslähedast metsakoosluste kujunemist, mistõttu on tegemist elurikkust soodustava lähenemisega.

Mõju valdkond – mõju majandusele

Mõju sihtrühm – metsaomanikud, metsakorraldusettevõtted, istandike rajamisega tegelevad ettevõtted

Istandike rajamist täpsemalt reguleerivad sätted annavad maaomanikele investeerimiskindluse ja võimaluse suurendada oma tulusid. Tööhõive mõttes võib istandike rajamine ja hiljem nende majandamine luua uusi võimalusi kohalikele elanikele ning metsandussektoris tegutsevatele ettevõtetele. Uute töökohtade loomine ja metsandussektori arendamine aitavad kaasa piirkondade jätkusuutlikule arengule ning elanike heaolule.

Metsakorralduse aluste korrigeerimist ning metsaregistri pidamise eesmärgi muutmist ei ole vaja uuesti analüüsida, muudatustel ei ole negatiivset mõju metsaomanikele. Metsakorraldusfirmadele on mõju ebaoluline, kuna metsa korraldamise meetodika ei muutu. Pigem on mõju positiivne, kuna turule jäävad vaid kvaliteetsed tööd tegevad metsakorraldajad. Metsakorraldajatest on mõju vaid isikutele, kes ei tee töid nõutud tingimuste kohaselt.

Punktiga 32 ja 33 väheneb puidu või raieõiguse müüja aruandluskohustus.

Metsateatise paberil või e-postiga esitamisest loobumine (punktid 36 ja 37) mõjutab keskmiselt 1800 isikut, kuid riik on loonud võimaluse saada tasuta metsaühistute vahendusel nõustamisteenust, mille hulka kuulub ka asjaajamine raiete tegemisel. Seega ei teki olukorda, kus senisel viisil metsateatise esitanud metsaomanikud jääksid abita. Muudatus võib kaasa aidata metsaühistute liikmeskonna suurenemisele, mis on üks riigi eesmärkidest.

Mõju valdkond – mõju riigi ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Istandikega seotud nõuete rakendamine nõuab metsaregistri arendust, et pidada arvestust istandike pindala ning asukoha kohta, kuna praegu selline register puudub. Arendustöö maksumuseks hinnatakse ligikaudu 200 000 eurot.

Punktiga 11 tehtav muudatus on väikese mõjuga, sest metsanduse pikka vaadet käsitletakse teistes strateegilistes dokumentides („Eesti metsapoliitika põhialused“, „Eesti 2035“ jm) ning eraldi metsanduse arengukava koostada ei ole tarvis.

Püsimetsanduse metsaregistris märkimiseks vajalik arenduskulu on suurusjärgus 40 000 eurot. Muudatusel on väike mõju, sest tegemist on vabatahtlikult võetava kohustusega. Valikraie tingimuste muutmise arenduskulu on arvestatud ligikaudu 5000 eurot.

Mõju sihtrühm: Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur

Püsimetsandusega seotud nõuded toovad kaasa Keskkonnaameti töökoormuse marginaalse kasvu, sest metsakaitseekspektiisi koostamise põhimõtetele lisandub hinnangu andmine, kui ala ei saa majandada püsimetsana.

Muudatustega punktides 23, 24 ja 25 suureneb Keskkonnaameti töökoormus lageraie metsateatiste menetlemisel: raielangi lubatud suuruse 7 ha pealt 5 ha peale viimisel väheneb metsaregistri automaatotsuste arv lageraie metsateatiste menetlemisel kolmandiku võrra ning need metsateatised suunatakse spetsialistidele menetlemiseks. 2022. aastal menetles metsaregistri automaatsüsteem 36 003 ja 2023. aastal 30 635 lageraie metsateatist. Seega tuleb muudatuse jõustumisel menetleda veel lisaks vähemalt 10 000 lageraie metsateatist. Selleks vajab Keskkonnaamet juurde nelja spetsialisti ametikohta ning lisanduvate tööjõukulude katmiseks raha. Tööjõukulu on aastas 108 500 eurot, lisaks majanduskulud. Samas vähenevad kulud, kuna paberil ja e-postiga metsateatise ei esitata ja see kompenseerib osaliselt lisatööjõu vajaduse. Lisaks vähendab eraldisepõhine metsakorraldus näiteks metsauuendusekspektiiside koostamise vajadust. Metsaregistri arenduskulud on hinnanguliselt 500 eurot.

Avaliku sektori üldine töökorraldus jääb eraldisepõhise metsakorralduse põhimõtte rakendamisel samaks, Keskkonnaagentuuril võib esineda vaid väike kulude kasv kontrollkäikudel andmete kontrollimiseks läbitavate kilomeetrite hulga kasvu tõttu. Seda aitab kompenseerida kvaliteetsete andmete esitamise suurem hulk ja korduskontrollide ning Keskkonnaameti tehtavate metsauuendusekspektiiside vähenemine. Eraldisepõhisele metsakorraldusele üleminekuga kulusid ei kaasne, kuid ruumiandmete muutmise kontrolliks kulub hinnanguliselt 10 000 eurot.

Kaitseministeeriumiga seotud muudatuste (punktid 29 ja 30) mõju on väike ja puudutab peamiselt Kaitseministeeriumi tegevusvaldkonda. Samas väheneb bürokraatia ning Vabariigi Valitsuse töökoormus.

Seaduse rakendamisega ei kaasne olulisi riske, samuti ei kavandata põhimõttelisi muudatusi õiguskorras, välja arvatud metsateatise alusel tehtavate tööde lõpetatuks märkimine. Seetõttu ei ole seletuskirjale lisatud HÕNTE § 46 nõuete kohast põhjalikku mõjuanalüüsi.

7. Rakendusaktid

Metsaseaduse jõustumisel muudetakse järgmisi rakendusakte:

1. Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“;
2. Keskkonnaministri 16. jaanuari 2009. a määrus nr 2 „Metsa korraldamise juhend“;
3. Keskkonnaministri 28. augusti 2017. a määrus nr 32 „Metsaressursi arvestuse riikliku registri põhimäärus“;
4. Keskkonnaministri 11. augusti 2017. a määrus nr 28 „Metsateatise esitatavate andmete loetelu ning metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtjad“;
5. Keskkonnaministri 21. detsembri 2006. a nr 84 „Metsamaterjali veoeeskiri, metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise aktile ja veoselehele esitatavad nõuded ning müüdud või ostetud raieõiguse või metsamaterjali kohta Maksu- ja Tolliametile esitatava teatise vorm“.

Vajalik on ka uue rakendusakti kehtestamine „Istandike registreerimise, rajamise ja majandamise nõuded“.

8. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Infosüsteemide arendused ja halduskulu (hinnanguliselt 255 500 eurot) kaetakse riigieelarvest Kliimaministeeriumi valitsemisala eelarve piires.

Eeldatav tööjõukulu suureneb hinnanguliselt 108 500 eurot aastas.

Istandikega seotud nõuete rakendamine nõuab metsaregistri arendust, et pidada arvestust istandike pindala ning asukoha üle, kuna praegu selline register puudub.

Metsanduse pikka vaadet (punkt 11) käsitletakse teistes strateegilistes dokumentides („Eesti metsapoliitika põhialused“, „Eesti 2035“ jm) ning eraldi metsanduse arengukava koostada ei ole tarvis.

Püsimetsandusega seotud nõuded toovad kaasa Keskkonnaameti töökoormuse marginaalse kasvu, sest metsakaitseeksperdi koostamise põhimõtetele lisandub hinnangu andmine, kui ala ei saa majandada püsimetsana.

Muudatustega punktides 23, 24 ja 25 suureneb Keskkonnaameti töökoormus lageraie metsateatiste menetlemisel: raielangi lubatud suuruse 7 ha pealt 5 ha peale viimisel väheneb metsaregistri automaatotsuste arv lageraie metsateatiste menetlemisel kolmandiku võrra ning need metsateatistid suunatakse spetsialistidele menetlemiseks. Samuti tuleb investeerida et arendada metsaregistrit. 2022. aastal menetles metsaregistri automaatsüsteem 36 003 ja 2023. aastal 30 635 lageraie metsateatist. Seega tuleb muudatuse jõustumisel menetleda veel lisaks vähemalt 10 000 lageraie metsateatist. Selleks vajab Keskkonnaamet juurde nelja spetsialisti ametikohta ning lisanduvate tööjõukulude katmiseks raha. Tööjõukulu on aastas 108 500 eurot, lisaks majanduskulud. Samas vähenevad kulud, kuna paberil ja e-postiga metsateatisei ei esitata ja see kompenseerib osaliselt lisatööjõu vajaduse. Lisaks vähendab eraldisepõhine metsakorraldus näiteks metsauuenduseksperdi koostamise vajadust. Metsaregistri arenduskulud on hinnanguliselt 500 eurot.

Avaliku sektori üldine töökorraldus jääb eraldisepõhise metsakorralduse põhimõtte rakendamisel samaks, Keskkonnaagentuuril võib esineda vaid väike kulude kasv kontrollkäikudel andmete kontrollimiseks läbitavate kilomeetrite hulga kasvu tõttu. Seda aitab kompenseerida kvaliteetsete andmete esitamise suurem hulk ja korduskontrollide ning Keskkonnaameti tehtavate metsauuenduseksperdi vähenemine. Eraldisepõhisele metsakorraldusele üleminekuga kulusid ei kaasne.

9. Seaduse jõustumine

Punktid 14, 24 ja 25 jõustuvad 2025. aasta 1. juulil, kuna metsaregistri arendus ei ole aeganõudev.

Punktid 3-5, 7, 12, 15, 19, 20 ja 28 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril, et arendustööd jõuaksid valmis teha nii riik kui ka metsaregistrit kasutavad ettevõtted.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiitsministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning ettepanekute tegemiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule,

metsakorraldusettevõtetele, Eesti Maaülikoolile, Eesti Erametsaliidule, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale.

KLIIMAMINISTER

MÄÄRUS

Tallinn

2024 nr

**Keskkonnaministri 27.12.2016 aasta määruse
nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ muutmine**

Määrus kehtestatakse metsaseaduse § 10¹ lõige 2, § 24 lõigete 6, 7 ja 10; § 25 lõigete 3 ja 7; § 28 lõike 8¹; § 29 lõigete 3, 4¹, 5 ja 6; § 30 lõigete 3 ja 7; § 31 lõigete 3 ja 4; § 33; § 40 lõigete 4¹–7 ja 11 ning § 43 lõike 3 alusel.

1) paragrahv 13 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt:

„(1)“;

2) määrust täiendatakse §-ga 24 järgmises sõnastuses:

**„§ 24. Metsa majandamise erisused teadus arendusasutustele metsa majandamiseks
teaduseesmärkidel**

(1)

(2)

(3)“.

Lisa 2.
KAVAND

Istandike registreerimise, rajamise ja majandamise kord

KLIIMAMINISTER

MÄÄRUS

Tallinn

2024 nr

Istandike registreerimise, rajamise ja majandamise kord

Määrus kehtestatakse metsaseaduse § 3 lõike 7 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse istandike registreerimise, rajamise ja majandamise nõuded.

§ 2. Istandike kaardistamine

§ 3. Istandike registreerimine

§ 4. Istandike rajamine

Istandikke ei ole lubatud rajada drenaažiga aladele.

§ 5. Istandike majandamine